

ПОСТАПКИ ЗА ЈАВНИ НАБАВКИ

1.Прашање:

Во постапка за набавка од мала вредност со предмет на набавка на Лиценци за антивирус, дали може во техничката спецификација покрај минималните технички карактеристики да бараме од економските оператори да ни достават доказ дека се авторизирани од производителот за продажба и инсталација на понудените лиценци, односно да достават Авторизација МАФ (MAF Manufacturer Authorization Form) издадена од производителот на понуденото решение“, заради обезбедување доказ дека Лиценците се оригинални и легално набавени од производителот?

Одговор:

Кај набавката од мала вредност согласно со член 48 став (6) од законот, договорниот орган го утврдува единствено условот за вршење професионална дејност, и непостоењето причина за исклучување од постапката поради издадена негативна референца, а може да го утврди условот од член 88 став (4) точка б) од овој закон. Од наведената одредба јасно произлегува дека, договорниот орган кај овој вид на постапка за јавна набавка не може да утврдува други услови за утврдување на способноста на економските оператори.

Согласно член 90 став (1) и (2) од Законот, како услов за утврдување способност за вршење професионална дејност, договорниот орган бара секој економски оператор да достави доказ дека е регистриран како физичко или правно лице за вршење на дејноста поврзана со предметот на набавка или доказ дека припаѓа на соодветно професионално здружение согласно со прописите на земјата каде што е регистриран. При утврдување на способноста за вршење професионална дејност на економските оператори договорниот орган бара и доказ издаден од надлежен орган за исполнување на посебните услови за вршење на дејноста пропишани согласно со закон кои се однесуваат на предметот на јавна набавка.

Од изнесеново произлегува дека, договорниот орган при спроведување на оваа постапка не може да бара од економските оператори други видови услови за утврдување на способност.

Од друга страна, договорниот орган, согласно со член 81 став (1) од законот, е должен да изготви тендерска документација и во истата да ги наведе барањата, условите, критериумите и други неопходни информации, со цел да му обезбеди на економскиот оператор целосни, точни и прецизни информации во врска со начинот на спроведување на постапката за јавна набавка.

Согласно со член 82 став (1) од законот, предметот на набавка се опишува на јасен, недвосмислен, целосен и неутрален начин кој ќе обезбеди споредливост на понудите во поглед на условите и барањата утврдени од договорниот орган. Согласно со став (4) од наведениов член, со техничките спецификации се дефинираат потребните карактеристики на стоките, услугите или работите. Овие карактеристики може да се однесуваат и на одреден процес или метод на производство или обезбедување на бараните стоки, услуги или работи, или на одреден процес од друга фаза во нивниот животен век, дури и доколку таквите фактори не се составен дел од нивната материјална содржина, под услов карактеристиките да се поврзани со предметот на набавка како и да бидат сразмерни со вредноста и целите на набавката.

Воедно, согласно со ставот (11) од горенаведениот член, понудувачот во својата понуда мора со сите соодветни средства, вклучувајќи ги и оние од членот 84 од овој закон, да докаже дека стоките, услугите или работите што се во согласност со стандардот ги исполнуваат условите за извршување или функционални карактеристики одредени од страна на договорниот орган.

Имајќи го предвид горенаведеното, произлегува дека договорниот орган не смее да изготви технички спецификации спротивно на горенаведените одредби од законот. Оттаму, договорниот орган, за конкретната постапка, самостојно треба да утврди дали со бараната Авторизација од страна на производителот (MAF) не се прави дискриминација помеѓу економските оператори, а се заштитува самиот договорен орган.

2.Прашање:

Дали договорниот орган има право да спроведе постапка за јавна набавка на електрична енергија и да склучи договор, во услови кога броилото и сметките кои стигаат се на име на договорниот орган, но просториите не се на наше име и не се во наша сопственост ниту пак ни се доделени на владеење. Просториите во кои се наоѓа договорниот орган и кои ги користи се на друга институција.

Одговор:

Договор за јавна набавка согласно член 2 точки 1 од законот, претставува договор склучен во писмена форма меѓу еден или повеќе економски оператори и еден или повеќе договорни органи, чиј предмет е снабдување стоки, обезбедување услуги или изведување градежни работи. Додека, согласно точката 2 од наведениот член, постапка за јавна набавка е постапка што ја спроведуваат еден или повеќе договорни органи, чија цел или дејство е купување или стекнување стоки, услуги или работи.

Оттука, за потребата од набавка на електрична енергија, договорниот орган во зависност од преценетата вредност е должен да спроведе соодветна постапка за јавна набавка согласно член 47 од законот.

Доколку, другата институција со која што ги делите просториите е договорен орган, укажуваме на можност за спроведување на групна набавка. Групна набавка согласно со член 62 став (1) од законот, се врши координирано преку еден договорен орган во име на група договорни органи, по претходно склучен договор за извршување групна набавка.

Оваа одредба овозможува одреден степен на централизирање на набавките на начин што договорните органи сами се групираат и сами одлучуваат кој од нив ќе ја спроведе постапката во нивно име. При тоа, не е неопходно оној што ќе ја спроведува групната набавка да има потреба од тој предмет на набавка, што воведува одредена флексибилност во групирањето на договорните органи.

Предноста на овој пристап е можноста од групирање на повеќе договорни органи од кои можеби некои немаат доволно искуство или знаење за јавните набавки или пак немаат доволен административен капацитет и го овластуваат најискусниот член на групата да ја спроведе набавката, иако можеби тој договорен орган нема потреба од истата.

Битен услов за спроведување на групна набавка е договорните органи кои учествуваат во групата согласно став (2) од наведениот член, да имаат претходно склучено договор за извршување на групна набавка со кој ќе се предвидат сите права и обврски на членовите на групата во однос на економскиот оператор со кој ќе биде склучен договорот за јавна набавка. Договорот треба да биде потпишан од сите членови на групата кои учествуваат во постапката. Понатаму, секој од членовите на групата пополнува посебно известување за склучен договор, преку нивните профили на ЕСЈН, во кој што ја внесуваат вредноста на договорот која што ќе ја реализираат поединечно. Соодветно на ова, по реализацијата на договорот секој член на

групата пополнува и известување за реализација на договорот. Треба да напоменеме дека најважен предуслов за пополнување на известувањето за склучен договор и за реализиран договор е да при пополнување и објава на огласот за јавна набавка договорниот орган кој ја спроведува постапката треба да ги наведе сите договорни органи кои се дел од групата.

ЕВАЛУАЦИЈА НА ПОНУДИТЕ / НЕВООБИЧАЕНО НИСКА ЦЕНА

3.Прашање:

Дали има процедура или законска рамка каде што претставник од економски оператор може да присуствува при евалуација на мостри? Или која е процедурата за увид на мостри?

Одговор:

По доставување на одлуката за избор на најповолна понуда или за поништување на постапката, а до истекот на рокот за вложување жалба, согласно член 113 став (5) од законот, економските оператори што учествувале во постапката имаат право на увид во целокупната документација од постапката, вклучувајќи ги доставените понуди или пријави за учество, освен оние документи што се означени како деловна тајна.

Со оваа одредба се воведува можноста понудувачите - учесници во конкретната постапка, во периодот по носењето на одлуката, па сè до истекот на рокот за жалби, да имаат комплетен увид во целокупната документација за постапката. Единствено немаат увид во документи што се означени како деловна тајна.

Наведенава одредба овозможи подигање на транспарентноста во постапките за јавни набавки од една страна, додека од друга страна им овозможи на понудувачите лесно да проценат дали се оштетени или дискриминирани при водењето на постапката и изборот на најповолна понуда. Притоа, ваквиот пристап ќе им ја олесни подготовката на евентуална жалба доколку увидат дека се оштетени во постапката.

Истовремено, укажуваме дека предвид треба да се има и член 30 став (4) од законот, согласно кој економскиот оператор не смее да ги означи за деловна тајна или за класифицирана информација: цената на понудата, трошоците на животниот век, спецификациите на понудените стоки, услуги или работи, количините, податоците во врска со критериумите за избор на најповолна понуда, јавните исправи, извадоците од јавни регистри и другите податоци кои согласно со посебните прописи мора јавно да се објавуваат или не смее да се означат како деловни тајни или како класифицирани информации.

Во однос на прашањето дали „претставник од економски оператор може да присуствува при евалуација на мостри“, укажуваме дека истото не е дозволено. Евалуацијата на понудите ја врши комисијата за јавна набавка. Додека, право на увид во целокупната документација од постапката се има по добивање на одлуката за избор па се до истекот на рокот за жалба.

4.Прашање:

Во постапки за јавни набавки каде како критериум за избор на најповолна понуда се користи најдобриот сооднос помеѓу цената и квалитатот, за исполнување на бараниот квалитет се користат договори за ангажирано лице. Дали во договорот со ангажираното лице треба да биде наведено за која постапка се користи лицето со наведување на бројот на оглас, предметот на набавка и договорниот орган, а датумот дали треба да биде од или по денот на објавување на набавката. Или договорот со ангажираното лице може да биде склучен пред 1 или 2 години, и со истиот лицето се обврза во наредните десет години за сите јавни набавки да се користи, каде економскиот оператор ќе се пријави за учество. Значи конкретно не интересира дали може да се користи општ договор каде лицето се обврзува да врши надзор или проектирање за фирмата со која склучува договор за сите јавни набавки каде фирмата ќе аплицира, или треба да се користи договор за ангажирање каде ќе биде наведена конкретната јавна набавка и број на оглас за кој се ангажира лицето?

Одговор:

Согласно со член 95 став (8) под в) од Законот за јавните набавки, во постапките за јавни набавки, техничката и професионалната способност на економскиот оператор може меѓу другото да се докаже и: со опис на техничкиот персонал и техничките органи кои ќе учествуваат во извршувањето на јавната набавка, особено на оние кои се одговорни за контролата на квалитетот, а во случај на јавна набавка на работи, оние што ќе бидат вклучени во изведување на работите, без оглед на тоа дали се вработени во економскиот оператор или не.

Со овој доказ економскиот оператор ја докажува достапноста на техничкиот персонал кои ќе учествуваат во извршувањето на предметната набавка, особено оној/ие кои се одговорни за контролата на квалитетот, без оглед на тоа дали истите се вработени кај него или не. Овој доказ е во форма на изјава која ја дава самиот економски оператор. Доколку, техничкиот персонал и техничките органи не му припаѓа на економскиот оператор, во прилог на документацијата треба да се достави и доказ за нивната достапност (договор за ангажман, деловно-техничка соработка, изјава од лицата кои ќе бидат ангажирани и сл.).

Оттука, доколку економскиот оператор со ангажираното физичко лице (кое самостојно работи определена работа и е платен за извршената задача) има склучено договор за ангажман или деловно – техничка од кој јасно произлегува дека истото ќе ги извршува работите за цело времетраење на договорот, тогаш истото има третман на ресурс на економскиот оператор, односно не претставува субјект чија способност ја користи економскиот оператор. Оттука, за вака ангажираното физичко лице, договорниот орган не проверува дали ги исполнува потребните услови за квалитативен избор и дали постојат причини за негово исклучување од постапката.

Усогласен став помеѓу Бирото и Државната комисија за жалби е дека ако економскиот оператор ангажира физичко лице и со него има склучено договор за деловно – техничка соработка од кој јасно произлегува дека истото ќе ги извршува работите за цело времетраење на договорот, тогаш истото може да има третман на ресурс на економскиот оператор, односно да не претставува субјект чија способност ја користи економскиот оператор. Во тој случај, за ангажираното физичко лице, договорниот орган не проверува дали ги исполнува потребните услови за квалитативен избор и дали постојат причини за негово исклучување од постапката.

Согласно горенаведеното а во однос на Вашето прашање, законот не го прецизира договорот, освен дека од овој доказ треба јасно да произлезе дека на економскиот оператор ќе му бидат на располагање ресурсите на тој/тие субјект/и за целиот период на реализација на договорот.

5.Прашање:

Согласно член 109, став (7) од законот, евалуацијата се врши исклучиво во согласност со критериумите наведени во тендерската документација. Дали може да се прифати потврда за успешно реализиран договор која гласи на друг економски оператор, доколку понудувачот што ја доставил бил член на групата и реализирал дел од договорот (согласно договорот за поднесување групна понуда)?

Одговор:

Во постапките за јавни набавки, техничката и професионалната способност на економскиот оператор може да се докаже на еден или на повеќе начини, наведени во член 95 став (8) од законот.

Согласно член 95 став (8) точка а) од законот, во постапките за јавни набавки, техничката и професионалната способност на економскиот оператор може да се докаже со листа на главни испораки на стоки или извршени услуги во последните три години, со вредности, датуми, купувачи издадени од договорни органи или економски оператори, со обезбедување потврда за извршени испораки или извршени услуги.

Кога предмет на набавка се работи, техничката и професионалната способност економскиот оператор согласно со ставот 8 точка б) од горенаведениот член, ја докажува со листа на работи извршени во последните пет години, со приложување потврда за задоволителна изведба на најважните работи. Со цел да се обезбеди соодветно ниво на конкуренција, договорниот орган може, доколку е тоа неопходно, да ги земе предвид доказите за изведени работи пред повеќе од пет години, што го наведува во тендерската документација.

Со листата на главни испораки/извршени услуги односно листа на извршени работи економскиот оператор го докажува искуството од релевантни претходни испораки на стоки/извршени услуги односно извршени работи кои успешно ги реализирал.

Покрај листата која ја подготвува самиот економски оператор и која содржи вредности, датуми и купувачи, за секој од договорите е должен да обезбеди и потврда за успешна реализација на истиот од крајниот корисник (договорен орган или економски оператор).

Во однос на вашето прашање, потребно е да се има предвид членот 106 став (5) алинеја 4 и ставот (6) од законот. Имено, составен дел на групната понуда е договор за поднесување групна понуда со кој членовите во групата економски оператори меѓусебно и кон договорниот орган се обврзуваат за извршување на договорот за јавна набавка, кој меѓуостанатите податоци содржи: краток опис на обврските на секој од членовите на групата економски оператори за извршување на договорот. Воедно, членовите на групата економски оператори одговараат неограничено и солидарно пред договорниот орган за преземените обврски со понудата.

Воедно, многу често во пракса, при успешно и навремено реализиран договор од страна на група понудувачи, договорните органи издаваат една потврда/референца која гласи на носителот на групата понудувачи, но во истата се наведени сите членови на групата понудувачи.

Оттука, имајќи го предвид погореизнесеното комисијата за јавна набавка треба внимателно да ја разгледа содржината на потврдата за успешно и навремено реализиран договор, и да утврди дали економскиот оператор кој ја доставил, а претходно во друга постапка бил член на група понудувачи, дали навистина квалитетно и навремено ги извршил неговите обврски и колкав процент од конкретниот договор реализирал, па оттука да оцените дали истата е прифатлива и е во согласност со барањата наведени во тендерската документација.

Исто така, доколку сметате дека немате на увид одредени информации или податоци со цел правилно да ја извршите евалуацијата, ве упатуваме да го имате предвид и член 109 став (2) од законот, односно да побарате појаснување на документацијата од конкретниот економски оператор.